

kinder ombudsman

het beste besluit:
geef kinderen invloed

Retouradres: Postbus 93122, 2509 AC Den Haag

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
Minister H. Bruins Slot
Postbus 20011
2500 EA DEN HAAG

Per email verzonden aan: minbzk@minbzk.nl

Betreft: Reactie Kinderombudsman op concept wetsvoorstel versterking participatie op decentraal niveau

Geachte mevrouw Bruins Slot,

Ik heb met belangstelling maar ook met bezorgdheid kennisgenomen van het concept wetsvoorstel versterking participatie op decentraal niveau. Mijn bezorgdheid zit hem vooral op het punt dat ik in het wetsvoorstel niet terugvindt hoe u de participatie van kinderen en jongeren wil versterken.

Vornoemd concept wetsvoorstel heeft als doel de betrokkenheid van inwoners bij de voorbereiding, uitvoering en evaluatie van beleid van hun gemeente, provincie, waterschap of openbaar lichaam in Caribisch Nederland te versterken. Ook wordt het uitdaagrecht, als specifieke vorm van participatie, wettelijk verankerd. U wil dit bereiken door de Gemeentewet, de Provinciewet, de Waterschapswet en de Wet openbare lichamen Bonaire, Sint Eustatius en Saba op enkele onderdelen te wijzigen.

In uw wetsvoorstel worden kinderen en jongeren echter niet expliciet als categorie inwoners genoemd wiens betrokkenheid u wil versterken. Participatie van kinderen en jongeren en invloed op besluiten die impact hebben op hun leven, zijn rechten die voortvloeien uit de artikelen 12 en 3 en 6 van het Kinderrechtenverdrag. In de bijbehorende General Comments 12 en 14 geeft het Kinderrechtencomité uitgangspunten hoe de participatie en invloed van kinderen en jongeren vorm moeten krijgen. In uw wetsvoorstel zie ik geen referentie aan deze rechten en de uitwerking van deze verplichtingen uit het Kinderrechtenverdrag.

Advies

Ik adviseer u dan ook om:

- In hoofdstuk 6 van uw Memorie van Toelichting (Verhouding tot hoger recht en nationale regelgeving) te vermelden dat kinderen en jongeren op basis van de artikelen 12 en 3 en 6 van het Kinderrechtenverdrag en GC 12 en 14 van het Kinderrechtencomité recht hebben op participatie en invloed op besluiten die impact hebben op hun leven.

Pagina 1/5

Datum

3 februari 2023

Onderwerp

Reactie KOM op concept wetsvoorstel versterking participatie op decentraal niveau

Ons nummer

1687031

Uw brief

-

Uw kenmerk

-

Contactpersoon

Kinderombudsman

Bezuidenhoutseweg 151
2594 AG Den Haag

Postbus 93122
2509 AC Den Haag

T 070 356 35 63
info@kinderombudsman.nl
www.kinderombudsman.nl

*De Kinderombudsman
is onderdeel van de
Nationale ombudsman*

- In het wetsvoorstel de wijzigingen in artikelen 150, eerste lid Gemeentewet, artikel 147, eerste lid Provinciewet, artikel 79, eerste lid Waterschapswet, en artikel 154, eerste lid Wet openbare lichamen Bonaire, Sint Eustatius en Saba aan te vullen met (bijvoorbeeld):

In de verordening wordt op basis van de vereisten uit het Kinderrechtenverdrag uitgangspunten geformuleerd voor de participatie van kinderen en jongeren onder de 18 jaar.

Pagina 2/5

Ons nummer

1687031

Urgentie van mijn advies

Als kinderen en jongeren niet als specifieke groep genoemd worden in de wetten die u met dit wetsvoorstel beoogt te wijzigen, zal het verwezenlijken van het recht op participatie van kinderen en jongeren afhankelijk worden van lokale kennis, beleidskeuzes en de individuele inzet van lokale professionals. Hierdoor ontstaat een risico op (rechts)ongelijkheid en onduidelijkheid. Dit vind ik een onwenselijke situatie.

In uw wetsvoorstel schrijft u dat de participatieve democratie in de afgelopen jaren sterk is ontwikkeld en dat dit aanvullend is op de representatieve democratie die -ook na deze wetswijzigingen- nog steeds uitgangspunt is. De representatieve democratie veronderstelt dat inwoners participeren en invloed uitoefenen op het beleid van hun (decentrale of rijks) overheid door gebruik te maken van hun stemrecht. Participatievormen op decentraal niveau geven inwoners aanvullende invloed.

Kinderen en jongeren onder de 18 jaar hebben geen stemrecht. Ze hebben daardoor in een representatieve democratie geen vanzelfsprekende invloed op beleid, wetgeving of uitvoering ervan. Zij hebben daar wel recht op. En het is ook belangrijk, want vaak gaat beleid op decentraal niveau over besluiten die op dit moment of in de toekomst impact hebben op hun welzijn en leven.

Door het gebrek aan stemrecht zijn zij voor de verwezenlijking van hun recht op participatie en de wijze waarop dit voor hen wordt georganiseerd geheel afhankelijk van de verschillende 'aanvullende' participatievormen die de decentrale overheden voor hen mogelijk 'kunnen' maken.

Ik adviseer u dan ook kinderen en jongeren als specifieke doelgroep in de wetten te benoemen door in de MvT artikelen 3, 6 en 12 van het Kinderrechtenverdrag en General Comments 12 en 14 specifiek op te nemen als uitgangspunten voor uw wetsvoorstel. Daarnaast vraag ik u kinderen en jongeren expliciet te noemen als doelgroep die gemeenten, provincies, waterschappen en openbare lichamen van Bonaire, Sint Eustatius en Saba in hun participatieverordening moeten opnemen.

Als u vragen heeft over dit advies, ben ik natuurlijk bereid tot een toelichting. Ik hoor graag uw reactie op mijn advies.

Pagina 3/5

Met vriendelijke groet,

Ons nummer
1687031

Margrite Kalverboer
Kinderombudsvrouw

*Deze brief is tevens ter informatie naar de Vaste Kamercommissie
Binnenlandse Zaken gestuurd.*

Relevante kinderrechten voor dit advies

Pagina 4/5

Kernartikelen

Het Kinderrechtenverdrag heeft vier kernartikelen van waaruit de overige bepalingen dienen te worden uitgelegd en die de kern van het IVRK weergeven, zijnde de artikelen 2, 3, 6 en 12 IVRK. Deze artikelen dienen in onderlinge samenhang te worden gezien. Dit houdt volgens het Kinderrechtencomité in dat bij besluiten rond kinderen hun belangen voorop staan (artikel 3 lid 1). Deze belangen zien toe op een gunstige ontwikkeling tot volwassenheid (artikel 6). Kinderen worden hierbij gelijk behandeld (artikel 2). Voor het vaststellen van hun ontwikkelingsbelang, is het noodzakelijk om de visie van de kinderen die door het besluit geraakt worden te horen en hieraan passend gewicht toe te kennen (artikel 12). Alle overige bepalingen uit het kinderrechtenverdrag dienen vanuit dit kader gezien te worden.

Ons nummer

1687031

Recht op participatie

Artikel 12 (lid 1) luidt als volgt: "De Staten die partij zijn, verzekeren het kind dat in staat is zijn of haar eigen mening te vormen, het recht die mening vrijelijk te uiten in alle aangelegenheden die het kind betreffen, waarbij aan de mening van het kind passend belang wordt gehecht in overeenstemming met zijn of haar leeftijd en rijpheid." Kinderen en jongeren hebben het recht om hun mening te geven over alle zaken die hen (direct of indirect) aangaan. Het Kinderrechtencomité zegt in GC 12 dat de term 'alle aangelegenheden die het kind betreffen' breed moet worden opgevat. Als kinderen door een beslissing beïnvloed worden, hebben ze het recht hun mening over die beslissing te geven. Het kan gaan om beslissingen op individueel niveau, op wetgevings-, beleids- of rechterlijk niveau.

Met de term 'vrijelijk' wordt bedoeld dat een kind altijd moet kunnen kiezen om zijn of haar mening wel of niet te geven en dat het kind niet mag worden gemanipuleerd of onder druk gezet om een bepaalde mening te geven. Het houdt ook in dat volwassenen een omgeving moeten creëren waarin een kind zich veilig voelt om zijn of haar mening te delen.

Recht op dat het belang van het kind als eerste overweging geldt.

In artikel 3 staat dat bij alle beslissingen over kinderen hun belangen 'een eerste overweging' vormen. Het Kinderrechtencomité heeft in GC 14 uitgelegd hoe beleidsmakers en professionals hiervoor kunnen zorgen. Een goed onderbouwde beslissing vraagt volgens het Kinderrechtencomité om een kindvriendelijk, volledig onderzoek naar wat het beste is voor een kind of een groep kinderen. En vervolgens om een zorgvuldige afweging tussen het belang van het kind en andere belangen die mee kunnen spelen, waarbij het belang van het kind zwaar weegt. Een beslissing bestaat dan uit vier stappen. Deze stappen worden in de [toolkit](#) 'het beste besluit voor het kind' van de Kinderombudsman uitgelegd.

Stap 1 houdt in dat het belang van het kind of de groep kinderen onderzocht moet worden aan de hand van zeven elementen. Het gaat om de volgende elementen:

1. De identiteit van het kind;
2. De mening van het kind over de situatie en de te nemen beslissing;
3. Behoud van de gezinsomgeving en belangrijke contacten;
4. Zorg, bescherming en veiligheid;
5. Kwetsbare kinderen of bijzondere situaties;
6. Recht van het kind op gezondheid;
7. Recht van het kind op onderwijs.

Pagina 5/5

Ons nummer
1687031

Deze elementen worden in de door de Kinderombudsman ontwikkelde toolkit 'Het beste besluit voor het kind' nader uitgelegd. Stap 2 houdt in dat je alle andere belangen in kaart brengt die bij het te nemen besluit meespelen. In stap drie weeg je de belangen van het individuele kind of kinderen af tegen de andere belangen en risico's. Hierbij moet het belang van het kind of van de kinderen voorop worden gesteld. Tot slot leg je in stap 4 het besluit uit aan de betrokken kinderen.